

נא לשמור על קדושת העלון
אין לקרוא בשעת התפילה.
מומלץ לקרוא בשולחן שבת!

בס"ד גיליון: 1200

הדלקת הנר: 17:20 צאת השבת: 18:20 רבינו תם: 18:55 (לפי אפיק ת"א),
הפטרת השבוע: ויהי דבר (יחזקאל לו), שבת פרה.

אוצרות הפרשה

פרשת "כי תשא"

"ושמרתם את השבת כי קדש היא לכם מחלליה מות יומת" [לא, יד].

השאלה הבאה הגיעה מאת בחור שכה סיפר: אני בן למשפחה (שעדיין) רחוקה משמירת תורה ומצוות. לאחרונה זכיתי להתקרב ליהדות ומדי ערב אני מגיע ללמוד גמרא ומוסר במדרשת "לב לאחים" בשכונתנו. הוריי אינם שבעי רצון מכך ששיניתי את אורחות חיי, אך בכל זאת הם מכבדים את דרכי ודואגים לכל צרכי בהרחבה. אבי עסוק וטרוד בששת ימי המעשה בעבודתו, וביום השבת, לדאבון לב, הוא מטפח את גינת הנוי שבביתנו בזריעה, שתילה ונטיעה. במוצאי שבת אחת פנה אלי אבא וביקש: "כדי שהגידולים שזרעתי ונטעתי בגינתנו לא יכמשו וימותו, יש להשקותם יום יום. אבקשך, בני היקר, שתדאג להשקות את גינת הנוי בכל יום, בימות החול כמובן..." כיצד עלי לנהוג נוכח בקשת אבי? האם מותר לי למלא את דרישתו, או שמא עלי לסרב להשקות את הנטיעות והזרעים שנזרעו תוך חילול השבת הקדושה?

תשובה

(א) בגמרא בגיטין (נ"ג;), הובאה בביאור הלכה ש"ח-א') מבואר, שהנוטע או זורע בשבת, בין במזיד בין בשוגג, חייב לעקור את הנטיעה או את הזריעה לאחר השבת. וביאר רבינו הסטייפלר (יקהלות יעקב' ליקוטים ח"ב סי' ז'), שסיבת חיוב העקירה היא משום שהנטיעה ממשיכה להתפתח אחר השבת מכוח פעולת הנטיעה שנעשתה באיסור בשבת, והואיל ומעשה העבירה "מתמשך" גם לאחר השבת, קנסו חכמים את הנוטע לעקור את הנטיעה. (ב) לאור הדברים, יש להורות לבן, שאינו רשאי למלא את רצונו של האב בהשקיית הגידולים שנטע בשבת קודש, שכן לימדונו חז"ל שיש לעקור נטיעות אלו, כדי שחילול השבת לא "יתמשך", ואם כן כיצד יעלה על הדעת שנטפח ונקיים אותן... בנוסף, יש בכך גם עוון "חילול השם", כי עצם הימצאותם של גידולים אלו בעולם היא חילול כבודו יתברך. (ג) עם זאת, יש לדאוג לכך שההורים ימשיכו להתייחס אל בנם בכבוד וימשיכו לסייע לו בדרכו הנפלאה, לעלות במסילה העולה בית אל. ולכן ניתן ליעץ לבן שלאחר השבת יעקור את הנטיעות שנטע אביו בשבת [מבלי לספר לאביו על כך], ויטע אותם שוב באדמה [וכן יוציא את הזרעים ויחזור ויזרעם], ובכך יפסק האיסור המתמשך של האב, ומעתה יהיה רשאי להשקות את הגידולים, כי לאחר שִׁתְּק את הנטיעה [או הזריעה] מן האדמה, היא נחשבת כ"מתה", והמלאכה האסורה שנעשתה כבר התבטלה, וכעת חוזר ונוטעה מחדש בהיתר. (ד) ואם העצה הנ"ל לעקור את הנטיעות ולנוטען בחזרה אינה מעשית, אזי יש להורות לבן, שיסביר לאביו בעדינות ובדרך-ארץ שאינו יכול למלא את דרישתו, כי אביו שבשמים ציווהו: אִישׁ אִמּוֹ וְאִבּוֹ תִּירָאוּ, וְאֵת שְׁפָתַי תִּשְׁמְרוּ (ויקרא י"ט, ג'), ופירש רש"י: "סמך הכתוב שמירת שבת למורא אב, לומר, שאף על פי שהזהרתיך על מורא אב, אם יאמר לך אביך 'חלל את השבת', אל תשמע לו". וכן שנינו בשולחן ערוך (יו"ד ר"מ-ט"ו): "אמר לו אביו לעבור על דברי תורה, בין מצוות עשה בין מצוות לא תעשה, ואפילו על מצוה של דבריהם [איסור דרבנן] - לא ישמע לו!"

לסיכום: יש ליעץ לבן לעקור לאחר השבת את הנטיעות שנטע אביו בשבת, ולחזור ולנוטען בהיתר. ואם הדבר אינו מתאפשר, יבהיר לאביו, כי מחובת הציות לבוראנו ולחכמי ישראל, הוא אינו רשאי להשקות את הגינה שניטעה בשבת קודש (אחת שאלתי).

"וירא אהרן" [לב, ה]. מה נטפלו לאהרן!?

פרשה עגומה היא, פרשת עשיית העגל, אך כשאר פרשיותיה של תורה לא נכתבה אלא כדי להפיק את לקחיה. וככל פרשיותיה של תורה, אין סוף ללקחים שניתן וצריך להפיק. פלאי פלאות נעשו שם: ערמות תכשיטים וכלי זהב נמסרו לאהרן והושלכו לכבשן האש, הותכו בו – והנה הגיח מן הכור עגל עשוי זהב, מקרטע ופועה: "ויצא העגל גועה". "וירא אהרן, שהיה בו רוח חיים. שנאמר וימירו את כבודם בתבנית שור אוכל עשוי". כיצד קרה הדבר, איך אירע הפלא? רש"י מגלה את הרז: "כיוון שהשליכו הזהב לאש בכור, באו מכשפי ערב רב שעלו עימם ממצרים, ועשאוהו בכשפים. ויש אומרים: מיכה היה שם... והיה בידו שם וטס שכתב בו משה "עלה שור" להעלות את ארונו של יוסף מתוך הנילוס, והשליכו לתוך הכור, ויצא העגל". ובזוהר הקדוש אמרו שכל מכשפי מצרים הסתפחו עם הערב רב, ובראשם שני בני בלעם יונס וימברוס. ואמרו בתיקוני זוהר שהבורא יתברך ידע שאין תוכם כברים ודבקים הם בכוחות הרע, לפיכך היו ענני הכבוד פולטים אותם. כיוון שכך נתמלאו קנאה ושנאה והחליטו להחטיא את העם בעבודה זרה ולהסיר מהם את השראת השכינה, ופעלו בכשפיהם ליצור את העגל ולהחדיר בו חיות, כדי להסית ולהדחיק. אך כאן נשאלת השאלה: מדוע, אם כן, נטפלו לאהרן. מדוע נקהלו עליו, מדוע רצו שהוא ודווקא הוא יעשה עבורם את העגל? אם הצליחו להתסיס את העם, אם היו הכשפים בידיהם, מי מנע מהם לגשת אל המלאכה וליצור בעצמם עגל מסכה? יתר על כן, בזוהר הקדוש מבואר, שאילו היה אהרן מורה להם להניח את הזהב על הארץ, היו הכשפים מתפוגגים. אהרן שגה בכך שלקח ישירות מידם. הווה אומר שהם הסתבכו בכך שפנו אליו, כי עלול היה לבטל את כשפיהם ולהפך את עצתם. אם כן מדוע פנו אליו?

השרף מבריסק, מהר"ל דיסקין זצ"ל, ענה על כך תשובה נפלאה כל כך, ואלו דבריו: "דרך ארץ קדמה לתורה", היא תנאי לכל דבר שבקדושה. ואחת ממשמעויות הדרך ארץ היא קבלת מרותם של ההורים, של המבוגרים, של המורים והרבנים. בכל מקום שתמצא ערבוביה, ביטול סמכות הזקנים, זלזול בכבוד ההורים, התעלמות מדברי הרבנים – דע שיש כאן אנדרלמוסיה ופריצת גדרות שתביא לרמיסת כל קודש ולפריקת כל עול! על כן הדגיש משה רבינו שכאשר ביקשו ישראל לשלוח את המרגלים, באו לפניו בערבוביה: "ילדים דוחפים את הזקנים וזקנים דוחפים את הראשים". והיה זה סימן לקלקלה ואות לאסון שהמיטו המרגלים.

בספר "בלבת אש" מסופר, שבחצרו של הצדיק מחנצין זצ"ל, מגדולי צדיקי פולין לפני כמאה שנים, הייתה מקווה טהרה, והמוני החסידים ביקשו לטבול בה לפני שיכנסו אל הצדיק. ברם, חזקה הייתה עליהם פקודתו: אין רשות לטבול בה לפני בקשת רשות, והרשות, ניתנת הייתה לכל דורש ובחפץ לב. תמחו ושאלו את הצדיק: אם מרשה הוא לכולם, מדוע יש לבוא לפניו ולשאל רשות? ענה ואמר: כך מקובלני מרבתיי – כל מקום שאין בו סמכות וראש, השטן הופך שם לראש ולבעל הסמכות....